הי׳ג ש

Radomer-Kielcer Leben

(250) 10 — VI־טער יאָהרגאַנג.

Radom ראדאם פרייטאג

8 Marca 1929 כ״ו אדר א׳ תרפ״ט.

פרייז 25 גראָשען.

ראדאמער-קעלצער לעבען

צו די פערלאָבונג פון אונזער ליבען

קוזין משה רעכטמאן

מיט פר״ל הירשענהאָרן

ווינשען מיר זיי פיעל גליק

און אייביגע צופרידענהייט.

שלמה הענדעל

פרוי און קינדער

Z intencji zaręczyn

p. Miny Rubinówny z p. Natanem Weinbergem

życzę szczęśliwej przyszłości, miłości i wiecznego zadowolenia

Efraim Przednowek

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער ליבע טאָכטער און שוועסטער

מינה צו איהר פערלאָבונג מיט ה׳ נתן וויינבערג

זאָל זייער נייער לעבענס וועג זיין בעזייט מיט בלומען פערשאַפענדיג פיל

נחת פאר די עלטערן און דעם יונגען פּאָרל ווינשען מיר א גליקליכע צוקונפט.

עלטערן, שוועסטער און ברודער רובין.

אונזער חבר און פריינד

יהושע לענדער צו זיין

חתונה מיט פרל. דבורה

וויינמאַן ווינשען מיר, אז זייער

צוזאַמענבונד זאָל זיין אימער בעגלייט

מיט גליק און צופרידענהייט.

פייגעלע הערץ

און דוד שיינבוים.

Z intencji zaślubin mojej kochanej

cioci Leosi Goldberżanki

z kuzynem

Mojżeszem Rutmanem

życzę im długiego pożycia, by droga

ich przyszłości wyścielona była

kwiatami.

SZMUL GOLDBERG

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבען

קוזין משה רעכטמאַן מיט

פרל. צפורהלע הערשענהאָרן

ווינשען מיר די עלטערן פיעל נחת

און דעם פערלאָבטען פּאָרל א גליק-

ליכע צוקונפט.

מענדעל טייכמאַן מיט פרוי

און קינדער.

צו די פערלאָבונג פון אונזערע

שוועסטערן-טאָכטער און קוזינקע

מינדעלע

מיט ה׳ נתן וויינבערג

ווינשען מיר פיל גליק

און צופרידענהייט.

פאַמיליע האָגרעלסמאַן.

Kupiecka Spółdzielnia Kredytowa

Z ODP. OGR.

w Radomiu, Żeromskiego (Lubelska) 9

מאַכט בעקאַנט, אז די באַנק איז נעווארען איבערגעטראָגען פון

רחיינסקי 21 אויף לובלינער 9 (שערעמסקי אין נתן נייטמאַנ׳ס הויז)

גלייכצייטיג הערט מיטגעטיילט, אז די באנק ספולדזיעלני

קרעדיטאָווע איז לעצטענס אָרגאַניזירט און פערברייטערט געוואָרען.

די באַנק נעמט אָן: אינקאַסא-וועקסלען, פּראָטעסטען, ווקלאַדען,

ערטיילט הלוואות, מאַכט דיסקאָנטא און ערלעדיגט אלערליי

באַנק-אָפּעראַציעס.

די באַנק איז בעקאַנט מיט איהרע רעעלע און פינקטליכע בעהאַנדלונג.

אינקאַסעס ווערען אויסגעצאָהלט אין זעלבען טאָג.

די באַנק נעמט אָן אינקאַסעס איבער גאַנץ פוילען און אויף פאָלגענדע שטעדט

מיט דעם פרייז פון 1 זל. פאַר א שטיק:

לאָדז, וואַרשא, קאָזשעניץ, פשיטיק, זוואָלין, שידלאָוויעץ, אילזשא.

אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס

דער פאַמיליע מושקאטבליט

צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער פרוי און מוטער

מרים נ״ע

געוו. וויצע-פּאָרזיצערין פון ראַט, טיכטיגע מיטאַרבייטערין

און מיטגרינדערין פון דער גמילת-חסד-קאַסע אין ראַדאָם

אין דער הערליכער פערגאַנגענהייט פון דער פערשטאָרבענער זאָלען

זיי א טרייסט געפונען.

פערוואַלטונג און ראַט

פון דער גמילת-חסד-קאַסע

ביי דער יודישער קהלה אין ראַדאָם.

וויכטיג פאר די סוחרים פון ראדאם און אומגעגענד.

צום אָנקומענדיגען פסח ווערט אונזער סקלאַד זיין פערזעהען מיט פסח׳דיגע פוטערען ווי:

אגוז, שרון, אמאדאר, מנורה

אויף די אַלע פוטערען געפינט זיך א הכשר אויף פסח למהדרין מן המהדרין.

בעמערקונג: די פוטערען ווערען געבראַכט אין סקלאַד אריין יעדע פאַר טאָג פרישע אויף ס׳לאַגער.

סוחרים דאַרפען אין זייער אייגענעם אינטערעס אויפגעבען וואָס פריהער זייערע בעשטעלונגען.

כשר לפסח

Generalne Przedstawicielstwo na całe Wojew. Kieleckie

מיט אכטונג

J. ZYLBER, RADOM

DŁUGA 5 TEL. 580.

צו דער אויפמערקזאַמקייט פון די ראַדאָמער יודישע סוחרים.

אַ פּראָיעקט פון אַ היגען יודישען סוחר.

דאָס אַרטיקעל, וואָס האָט אונז צוגעשיקט א ראַדאָמער סוחר דרוקען מיר אויפ'ן יסוד פון פרייע דיסקוסיע.

הגם אין אַרטיקעל ווערען בעהאַנדעלט אַקטועלע פראַגען און ס'ווערט דערין אויסגעדריקט דער שלעכטער עקאָנאָמישער מצב פון יודישען סוחר, זענען מיר דאָך נישט מסכים מיט אַלע אויספיהרונגען פון מחבר.

רעד.

דער איצטיגער געלד-הונגער, וועלכער האָט בעהערשט אַלע געביעטען פון ווירטשאַפטליכען לעבען און וועלכער דראָהט קאַטאַסטראָפאַל יעדען סוחר אונאָבהענגיג דערפון וויפיעל יאָהרען פון יעהרליכע אַרבייט, סאָלידער עקזיסטענץ און גוטען נאָמען ער האָט אונטער זיך — צווינגט מיך צו אויפמערקזאַם מאַכען דעם כלל סוחרים. אָנווייזענדיג אויף דעם געפאַהר, וואָס דראָהט אונז וויבאַלד מיר וועלען נישט מאָמענטאַל אָננעמען די בעהעריגע שריט צו ראַטעווען אונזערע בעדראָהטע עקזיסטענצען.

עס בּינמצו'קט זיך לעצטענס אַנ'ערשיינונג, אויף וועלכער ס'איז זיך ווערטה אָבצושטעלען. איך גלויב, אַז די זאַך לאָזט זיך איבעראַל בעמערקען.

ביז א צייט אָהער, פלעג איך (און מסתמא אויך פיעל אַנדערע ראַדאָמער סוחרים) בעקומען וועקסלען צו צאָהלען דורך אַלע יודישע בענק און אויסנאַהמסווייזע דורך א טייל נישט-יודישע בענק. ווי יעדער יודישער סוחר ווייסט איז דאָס צאָהלען וועקסלען אין יודישע בענק (סאָלידאַריטעטס) לייכטער ווי אין די נישט-יודישע בענק. אין די יודישע בענק פּראַקטיקירט זיך וואָס א געוויסע הנחה, נעמליך: עס לאָזט זיך אַ מאָהל אָנבעטען, אָדער אויפהאַלטען פאַר א געוויסען אָבצאָהל. אַמאָהל לאָזט זיך איבערהויפּט דעקען מיט עפּעס אַנדערש און ווי עס איז דורכקומען, וועהרענד אין א טהייל פון די אַנדערע נישט-יודישע בענק איז דאָס נישט אויספיהרבאַר און דאָס פיהרט דערצו, אַז דער סאָלידסטער סוחר בלייבט צוליב קליינע צעהנדליגע זלאָטעס קאָמפּראָמאָטירט און צוגעפיהרט אומגערענווייליג צו באַנקראָט. אַז איך וועל צוגעבען דערצו, אַז אין די הויפּט-איינקויפס-צענטרען ווערט דער קרעדיט שטרענגער, קומט אויס אין א שעהנעם פריהמאָרגען, בעת דער געלד-מאַנגעל לאָזט זיך וואָס א מאָהל מעהר פיהלען, קאָן זיך דער סוחר זעהן אין אַזאַ צושטאַנד, וועלכער איז אָהן אויסוועג. ד. ה. ער וועט האָבען אַלעס אָבגעצאָהלט, בלייבען באַנקראָט, קאָמפּראָמאָטירט צוליב קליינע געלדער און נישט האָבען מיט וואָס צו האַנדלען און פון וואָנען צו לעבען, אָבגערעדט, אַז אין מיטען דערינען לאָזט די שטייער-שרויף נישט נאָך אויף אַ האָהר.

דאַן ווען די נישט-יודישע בענק זענען פאַר'ן כלל יודישע סוחרים פערריגעלט אויף זיבען שלעסער און די יודישע קאָאָפּעראַטיווע בענק זענען אָפּט געלד-אָרעם און א טייל וואַאַטיש, נישט האַרמאָניש צוזאַמענגעשפּיעלט, איז דער דורכשניטליכער סוחר אָנגעוויזען אויף דער גאַסען-ליכוועע. ווי די זאַך זעהט דאָ אויס איז נישט דאָס אָרט זיך אָבצושטעלען אין א צייטונגס-אַרטיקעל.

איין זאַך אָבער, וועלכע דאַרף נישט פערשוויגען ווערען איז דער פאַקט, וואָס די פּראָצענט-באָרגער, איידעלער גערעדט, די מלוים פון גאַס געפינען נישט אַנדערש פאַר נויטיג, נאָר אַריינצוגעבען זייערע קונדען-וועקסלען אויף אינקאַסע דווקא אין נישט יודישע בענק. זיי טוהען דאָס אויך, וואַהרשיינליך, אויס מורא וואָס זיי קאָנען א מאָהל איינגעקלאַמערט ווערען מיט אינקאַסע-געלד אין א יודישען קאָאָפּעראַטיוו.

עס בלייבט איין זאַך. מיר סוחרים זאָלען שוין האָבען א ביסעל פערשטאַנד און אַליין נעמען אונזער גורל אין אייגענע הענד. די איינציגע אינסטיטוציע, וועלכע איז בערופען און איז ביכולת צו העלפען אין יעצטיגען מאָמענט דעם יודישען סוחר איז אויסשליסליך די יודישע קאָאָפּעראַטיווע בענק. עס ליגט אויף די דאָזיגע אַנשטאַלטען צו קומען אונז צו הילף און צו ווייזען זייערע ווירקליכע נוצען אין יודישען לעבען דורך געבען הילף, וועגען וועלכען עס רעדט זיך ווייטער.

עס האַנדעלט זיך וועגען אַ ציעל, וועלכער ביים אויפריכטיגען ווילען פון די איניציאַטאָרען קאָן ער גלענצענד דורכגעפיהרט ווערען. דער ציעל בעשטעהט פון פאָלגענדעס:

יודישע סוחרים רופען אַ מיטינג אין סוחרים-פעראיין, אָדער וואו אַנדערש צו ראַטעווען זיך פון דער סכנה, וואָס דראָהט אונז. און נעמען אָן בהסכם, אַז מיר וואונשען זיך, אַז אונזערע וועקסלען, וועלכע ווערען אַריינגעטראָגען אויף אינקאַסע זאָלען דורכגעהן די יודישע קאָאָפּעראַטיווע בענק.

דערביי שטרייך איך אונטער, אַז איך בין נישט אויסען, חלילה. וועלכע ס'איז בויקאָט-טענדענצען לגבי אַנדערע בענק. נאָר מיין כונה איז בלויז דערמיט צו פערגרינגערען און פערלייכטערען דעם יודישען סוחר אין זיין געלד-קריזיס. מחמת אָננעמענדיג אַזאַ הסכמה און איינשטימיגען וואונש וויל איך גלייכצייטיג בעמערקען, אַז די יודישע קאָאָפּעראַטיווע בענק האָבען אין דעם מאָמענט א קאָלאָסאַלע אויפגאַבע. וועלכע וועט אַמאָהל בעצייכענט ווערען אין דער יודישער ווירטשאַפטס-געשיכטע אַלס געשעהעניש פון וויכטיגער בעדייטונג.

איך מיין, אַז יעדע איינע פון די דערמאָנטע יודישע בענק, ערהאַלטענדיג די אינקאַסע-וועקסלען, אונטערהאַנדעלט אין אַלגעמיין מיט די בעטרעהלגעבער (וועקסעל-בעזיצער) וועגען רעאַליזירען די וועקסלען דורך פּראָלאָנגירען ביי געוויסע איינצאָהלונגען אַ קאָנטאָ אויף די וועקסלען און דאָס איבריגע ווייטער איבעררוקען.

איך גלויב, אַז די זאַך לאָזט זיך מאַכען, אָבער נאָר דאַן ווען אין יעדער איינער פון די בענק וועט צו דער פערהאַלטונג צוגעטיילט ווערען אַ מיטגליעד פון קאָמיטעט, וועלכער בילדעט זיך אויף דורכצופיהרען די אויבענאַנגעוויזענע אַקציע.

דער פועל יוצא וועט זיין, אַז מיט אייגענער איניציאַטיוו וועלען מיר זיך ראַטעווען פון אונטערגאַנג. מיר מוזען זיין רייף און קוקען דער ווירקליכקייט אין די אויגען און זעהן די געפאַהר, וואָס דראָהט אונז. אונזערע מאַנדאַטען-טרעגער און דירעקטאָרען פון דער קאָאָפּעראַטיווער בענק-בעוועגונג מוזען אויך פון זייער זייט אַרויסווייזען אַ פּאָזיטיווערע בעציהונג, זאָרגען אויך וועהניגער וועגען זייערע גאַזשעס און מעהר אונז בעטראַכטען פאַר פּראָדוקטיווע לייסטונג'ס-פעהיגע מענשען מיט שווערע עקאָנאָמישע לאַסטען און נישט ווי אַ טייל קוקען אויף אונז, ווי אויף גוטע פערדלעך. עס טרעפט אָפט, אַז אָט די יעניגע העררן, וואָס קוקען אויף אונז מיט ביטול, אַז אַ מיטגליעד הערט ווען ער קומט אין זיינע געשעפטליכע ענינים: „ניע מאָם טשאַסו", בעגלייט מיט בעוויסע רמזים, וועלכע דערמאָנען איהם די פאַדשעווקע פון דער טהיר...

די העכסטע צייט סוחרים זאָלען זאָרגען געהעריג וועגען זייער גורל.

דער רעזולטאַט פון דער אַקציע וועט זיך גלייך לייכט מוזען זעהן. און קומען וועלען מיר דאַדורך צום דערהאַלטען דעם פולס ביים סוחר, צום אונטערהאַלטען זיין עקזיסטענץ, צום רעגולירען דעם וואַטישען צושטאַנד אין האַנדעל. אויך די קאָאָפּעראַטיווע בעוועגונג וועט דורך דער דערמאָנטער אַקציע פּאָפּולער ווערען און ווער וועט געשעהן דאָס, וואָס ווערט ביי אונז בעצייכענט מיט דעם „ויכלת עמד וגם כל העם על מקומו יבא בשלום".

א. כ — ז.

ראַ- 27|2 1929.

Od wielu lat już istniejące
Biuro Próśb TŁOMACZEŃ i PRZEPISYWAŃ
p. f. „PROLITEX"
RADOM, WAŁOWA 5, oficyna I-e piętro.
USKUTECZNIA
Podania, skargi, opozycje, apelacje w sprawach cywilnych, karnych, wojskowych i paszportowych oraz rekursy do wszystkich urzędów państwowych i administracyjnych
KORESPONDENCJA HANDLOWA
Umowy i punkt. przedrejentalne

הרב ישעיה זלאטניק.

(איבערדרוקען אהן רשות פון מחבר פערבאטען.)

דער בעהאלטענער ארימאן.

(א פאָלקס-מעשה).

קיינער אין דער שטאָדט פלאָצק וואָלט בעשטימט נישט געגלויבט, אז דער אלעמען באוואוסטער סוחר ר' עזריאל האלפערן איז נעבעך אזוי שטארק פעראָרימט געוואָרען, דאָס אין זיין הויז פייפט אָרום דער דלות גאנץ געשמאק און זיינע בני-בית געהען אויס פשוט פון הונגער. ווי אזוי איז עס דערצו געקומען, אז פון דעם גרויסען נגיד ר' עזריאל זאָל מיט א מאָל ווערען אזא קבצן? דערויף איז שווער געווען צו ענטפערען, א פנים אז זיינע עסקים האָבען שוין פון לאנג געמוזט שלעכט אוועקגעהן און אזוי ארום האָט מען ביסלעכווייז דעם לעצטען גילדען, וואָס מ'האָט פערמאָגט, פארצערט, ביז מ'איז געקומען צו דער לעצטער מדרגה.

דאָס אלץ איז אָבער געווען שטארק געהיים. קיין זייטיגער מענש האָט דערפון נישט געאהנט און די שטאָדט האָט נאָך אלץ ר' עזריאל'ן געהאלטען פאר דעם נגיד, פאר דעם רייכען סוחר, וואָס פיהרט מיט גרויסע געשעפטען. ער איז געווען פון יענע נאטורען, וואָס קנייפען די באַקען אבי די פארב אין פנים זאָל שטעהן. ר' עזריאל איז אָבער בנתיים האָס אלץ מעהר געפאלען. ס'איז געקומען דערצו, אז מ'האָט די שטוב-זאכען אנגעהויבען אויסצופערקויפען פשוט אויף ברויט פאר זיך מיט די קינדער. פאר דער וועלט האָט עס אפילו געהייסען מ'פערקויפט דאָס אלטע מעבעל כדי צו מאכען פלאַץ אין דער שטוב פאר נייע מאָדערנע מעבעל-שטיקער. אויך דאָס האָט זיך אָבער אמענדע אויסגעלאָזט: עס איז שוין נישט געווען וואָס פון שטוב ארויסצוטראגען צו פערקויפען, האָט טאקי אויסגעפעהלט דער ביסען ברויט און די קינדערלעך געשוואָלענע פון הונגער האָבען געוויינט געיאָמערט און געשריגען עסען. ר' עזריאל ווייטער האָט געקרעכצט און נישט געקענט זיך קיין עצה געבען.

איינמאָל בשעת אזא זיצען און קרעכצען דערהערט זיך פלוצלינג פון דרויסען א קלאפ אין דער טהיר און עס שלייכט זיך אריין אין דער שטוב אן ארימאן, א הייזער-געהער מיט א גרויסע טאָרבע ביי דער זייט. נאָך אזא אנשיקעניש אין געשטאלט פון אן ארימאן, וואָס בעט א נדבה, האָט ווירקליך דעמאָלס צוגעפעהלט צו ר' עזריאל'ס ביטער געמיט! די פיס זענען איהם ווי אונטערגעהאקט געוואָרען, דאָס לשון אבגענומען און ר'האָט בשום אופן נישט געקאָנט ארויסברענגען קיין וואָרט פון מויל. ער האָט נאָר אינבעהאלפען מיט רחמנות'דיגע בליקען געקוקט אויפ'ן ארימאנס פערוואונדערט פנים, גלייך ווי ער וואָלט וועלען איהם בעטען נישט פאראיבעל האָבען. וואָס ער גיט איהם דאָס מאָהל גאָר נישט. דער ארימאן אָבער אליין, א יוד א פקח, האָט מיט זיין שארף אויג באלד תופס געווען דעם פינסטערען מצב פון דעם הויז. ער האָט זיך אויגענבליקליך אריענטירט און ס'איז איהם אויפ'ן האַרץ איינגעפאלען א געלונגענער איינפאל וואָס ער האָט דאָ צו טוהן. ער האָט אנגענומען א רחמנות'דיגע מינע אויפ'ן פנים און זיך געווענדעט צו דער בעל-הבית'טע, ר' עזריאל'ס ווייב, מיט די דאָזיגע ווערטער:

—באַלעבאסטע! איך וואָלט אייך געבעטען א קליינע טובה: געהענדיג אין די הייזער בעקום איך זעלטען פון וועמען א גראשען. אממייסטען גיט מען מיר נאר ברויט און ברויט. איך האָב אָבער שוין דאס ארטיקעל איבערגעגעסען, ענטזאגען זיך דערפון קאָן איך, פערשטעהט זיך, אויך נישט—מ'וועט זאָגען: זעהט נאָר דעם פערשייטען קבצן, ער גארידזעט מיט ברויט! איך קאָן אָבער שוין מעהר די טאָרבע נישט שלעפען, ווייל דער האלבער פוד ברויט, וואָס ליעגט אין איהר, בעשווערט מיר דעם גאנג. דעריבער בעט איך אייך, נעמט עס צו ביי מיר. ביי אייך מוזען דאָך אודאי זיין היהנער אָדער אפשר האָט איהר גאר א קיה, וועט דאָס אייך צונוצקומען און מיר וועט איהר דערביי א טובה טוהן און לייכטער מאכען דעם וועג. אויסזאָגענדיג זיין ביטע, האָט דער ארימאן נישט געוואַרט אויף קיין תשובה נאָר גלייך גענומען און אויסגעשיט דאָס ברויט פון דער טאָרבע אויפ'ן טיש און געזאָגט „א גוטען טאָג" און ארויסגעגאנגען. הינטער דער טהיר האָט ער זיך אָבגעשטעלט א ווייַלע, איינגעבויגען זיך און אריינגעקוקט אינווענדיג דורכ'ן שלאָס-לאָך און א מורא'דיג בילד האָט זיך ענטפלעקט פאר זיינע אויגען: די הונגעריגע קינדערלעך זענען אין ווילדער איילעניש ארויפגעפאלען אויפ'ן ברויט ווי היישעריקען. ס'איז געוואָרען צווישען זיי א ראנגלעניש, כמעט א קאמפף, יעדער האָט געוואָלט כאפען וואָס מעהר א גרעסער חלק. דעם ארימאן איז דאן גוט קלאָר געוואָרען דער טיעפער סוד, וואָס ליגט אין דעם הויז בעגראָבען. ער האָט פערשטאנען, אז ר' אזריאל מיט זיין גאנץ הויז-געזינד קענען אזוי ארום א ליאדע טאָג ווי א ליכט אויסגעהן און קיינער וועט דערפון צומאָל נישט וויסען. דער גוטער בעטלער האָט בעשלאָסען צוטוהן דאָ עפעס גוטעס און צו זיין דער מלאך מושיע פאר די בכבוד'יגע פאמיליע. ער איז באלד אוועקגעגאנגען צום רב פון שטאָדט, איבערגעגעבען איהם אלץ, וואָס ער האָט געזעהען אין ר' עזריאל'ס שטוב און געבעטען איהם צו געפינען אן עצה ווי אזוי צו ראטעווען בדרך כבוד פון א הונגער-טויט ר' עזריאל'ס הויז-געזונד, וואָס וויל בשום אופן ניט ענטדעקען פאר דער וועלט זייער אָרעמקייט.

נאָך אין דעם זעלבען טאָג האָט דער רב געשיקט רופען ר' עזריאל'ן צו זיך די צייט איז פונקט דאַן געווען בין כסה לעשור, צווישען ראש השנה און יום כפור. דער רב איז גלייך צוגעטרעטען צום עיקר ענין און גענומען איהם מוכיח זיין בזה הלשון: — איהר ר' עזריאל זייט דאָך א פרומער יוד; איהר ווייסט דאָך אוודאי, אז אין עטליכע טעג ארום וועט זיין יום-כפור, ווען יעדער מענש שטעהט פאר גאָט'ס משפט פאר מענשען קאָנט איהר טאקי פערדעקען אייערע זינדיגע מחשבות און געדאנקען. דער רבש"ע איז דאָך אָבער א יודע מחשבות, ער ווייסט אלץ וואָס איהר טראכט. טאָ ווי אזוי וועט איהר אייך קענען און יום כפור אויסבעהאלטען מיט אייער מערדערישען פלאן, אומצוברענגען פון דער וועלט אייער צאָהל-רייכע פאמיליע צוליב פוסטער גאוה, פאר איהם, פאר'ן בוחן כליות ולב. וואָס פאר איהם איז ענטפלעקט און בעוואוסט?

— וואָס רעדט איהר, רבי! וואָס פאלט אייך עפעס איין אזעלכע רייד מיר זאָגען?! — האָט ר' עזריאל א בלאסער, א דערשראָקענער ארויסגעשטאמעלט.

— ר' עזריאל! — האָט דער רבי געלאסען ווייטער גערעדט, — א רוצח, זאָלט איהר וויסען, הייסט נישט בלויז דער, וואָס נעמט איינפאך און דערשטעכט און קוילעט א מענש; א מערדער איז אויך דער, וואָס צוליעב זיין אייגענליעבע, צוליעב זיין עהרע-גייציגקייט לאָזט ער אויסגעהן פון הונגער און נויט זיינע קינדער. איך ווייס גענוי אייער קריטישע לאגע, און איהר טאָרט אויך דערפון אויף קיין פאל קיין סוד נישט מאכען, וואָרום דערמיט שטעלט איהר אין קאָהן דאָס לעבען פון אייערע אונשולדיגע קינדער!—

ר' עזריאל האָט דערויף אויסגעבראָכען אין א ביטער געוויין און געפרעגט: —אָבער, הייליגער רבי! זאָגט מיר, אדרבא, וואָס זאָל איך טוהן און ווי אזוי קאָן איך מיר אליין העלפען?

— איך בין אויף אייך גוזר בגזירת נח"ש — האָט דער רב מיט א געמאכטער שטרענגער מינע געזאָגט, אז איהר זאָלט זיך ערב יום כפור צו מנחה שטעלען אין שוהל ביי דער פאלישטהיר צוגלייך מיט אלע שטאָדטישע קבצנים און בעטלער און אויסשטרעקען אייער האנד נאָך א נדבה!... אָט דאָס מוזט איהר, ר' עזריאל מקיים זיין אויב איהר ווילט ניט זיין אין די „דריי אותיות".

ר' עזריאל, דערהערענדיג דעם רב'ס לעצטע ווערטער, האָט זיך צעכליפעט ווי א קינד און מיט א געבראָכען קול געפרעגט: — אָבער אום גאָטעס ווילען — ווי קאָנט איהר, רבי, פון מיר פאָדערען אזא שענדליכע זאך, איך וועל דאָך אזא ווילדע חרפה נישט איבערטראָגען! — קיינער האָט איהם שוין דערויף מעהר נישט געענטפערט, ווייל דער רב, אָבזאָגענדיג זיין בעפעהל, האָט ער שנעל פערלאָזט דעם חדר אין וועלכען ר' עזריאל האָט זיך געפונען.—

— — — — — — — — — — — —

ווער עס האָט איבערגעטרעטען ערב יום כפור צו מנחה די שוועל פון שולפאליש און געזעהן שטעהן ר' עזריאל'ן דעם שעהנעם בעל-הבית מיט דער שעהנער שווארצער באָרד מיט אן אויפגעשטעלטער האנד נאָך א נדבה, דער איז אויסער זיך געוואָרען פון שטוינונג. קיינער פון די פ. יודען האָט נאַטירליך איהם נישט אויסגעסמיטען. מ'האָט געגעבען איבער די כחות, דערביי האָט זיך יעדער איינער געטראכט: ווער ווייסט וואָס מיט מיר קאָן אין דער צוקונפט געשעהן, קוים האָט אזא גורל געקאָנט טרעפען דעם רייכען ר' עזריאל'ן... ר' עזריאל ווייטער איז פאר בושה און הארצווייטאָג שוין מעהר נישט אהיים געגאנגען צו דער סעודה המפסקת, אנידערגעשלאָגענער און געקרענקטער האָט ער זיך איינגעהילט אין טלית און אוועקגעשטעלט זיך אויף זיין אָרט, אויף דער מזרח-וואנד און גאנץ יום כפור זעהר הייס געדאווענט און געבעטען.

יום כפור צו נעילה איז פלוצלינג

2 גרויסע פילמען | Kino „ODEON" w Radomiu | 2 טייז פון עקראן

2 גרויסע פילמען צוזאמען

איינע פון די שטערענס פון עקראן די ליבלינג פון ווארשא
GRETA GARBO
אין די בעסטע קרעאציע
Boska Kobieta
(די געטליכע פרוי)

די הערליכע און פיל מיט פייער און טעמפערצמענט
LYA DE PUTTI
וועלכע בּצויבערט יעדען אין דעם נייעם בילד
Grzechy Rozwódki
(די עבירות פון א גרושה)

2 טייז פון עקראן | די פרעמיערע קומט פאר דעם 11 מערץ אין קינא „אדעאן" | 2 גרויסע פילמען

צוגעריטען צום שוהל א ספעציעלער שטאפעט פון פעטערבורג און געפרעגט זיך אויף ר' עזריאל האלפערען — ער האט איהם געבראכט א זעהר פרעהליכע בשורה, אז זיין וויגרישנער בילעט, וואס ר' עזריאל בּזיצט, וועגען וועלכען ער האט אין גאנצען געהאט פערגעסען און דערפאר טאקי איהם נישט אויסגעטוישט אויף ברויט, — האט זיך אויסגעליאַפּעוועט מיט א געווינס פון 200.000 רובעל. מ'קאָן זיך משער זיין די גרויסע שמחה, וואס די דאָזיגע ידיעה האט ארויסגערופען ביים צובראָכענעם נידערגעשלאָגענעם און יעצט פלוצלינג אויפגעריכט געווארענעם ר' עזריאל, אויך אלע אנוועזענדע מתפללים האבען אנטייל גענומען אין ר' עזריאל'ס פרייד און געשטופּט זיך ארום איהם צו גראטולירען איהם: מזל טוב. דער לעצטער איז צוגעגאנגען דער גרייז גרויער דב און אזוי געזאגט ר' עזריאל'ן: — „אין תהלים שטעהט: זה עני קרא וה' שמע ומכל צרותיו הושיעו". דער טייטש דערפון איז אזוי: ווען דער ארימאן רופט און בעט צו גאָט אלס ארימאן, ער בעהאלט זיך נים אויס מיט זיין ארימקייט און מאַכט אויך דערפון קיין סוד ניט, — נאָר דאמאלסט העלפט איהם גאָט ארויס פון אלע זיינע נויטען... האט קיין פאראיבעל נים, ר' עזריאל פאר מיין פערזאורזאכען אייך א ביסעל חרפה און שברות הלב. איך האָב דערמיט געמיינט נאָר אייער טובה. לעבט פון היינט אָן שוין גליקליך און פערגעסט נישט אויך אין אונזערע אָרימע ברידער! —

בּ אַ ט י צ ע ן.

אַ סימפּאַטישע אינטערנעהמונג.

די היגע יודישע נאציאָנאלע יוגענד א. נ. „ברית-טרומפּעלדאָר" האט בעשלאָסען די נאָהנטסטע טעג צוצופּרעטען איינפיהרען א קייט אין דער היגער יודישער-פּרעסע.

דער צוועק פון דער קייט איז דורכצופיהרען אויף דעם פרעסע-וועג א זאמלינג, פון וועלכער די הכנסה זאָל געהען אויף צו גרינדען אין ראַדאָם א יודישען אָרקעסטער. דער צוועק איז ווירקליך זעהר א סימפּאטישער און די איניציאטאָרען פון אָט דער נייער אונטערנעמונג האָבען ריכט צו ערוואַרטען אויף א פּאָזיטיווען ענטפער מצד דער געזעלשאַפטליכער מיינונג.

אין ראַדאָם פערמאָגט ניט ביי היינט-צוטאָג קיין שום יודישע אינסטיטוציע, אָדער אָרגאַניזאַציע אַן'אייגענעם אָרקעסטער. א מאָהל, שוין גאַנץ לאַנג, האָט אין ראַדאָם עקזיסטירט אַנ'הזמיר, וועלכער האָט אויסער זיין קולטורעלע טהעטיגקייט בעזונדערס פיל אכט געלעגט אויף דעם געביעט פון מוזיקאלישער ענטוויקלונג פאַר דער יודישער יוגענד. דערנאָך האָט דאָ אַ געוויסע צייט עקזיסטירט א מוזיקאלישע יוגענד-אָרגאַניזאַציע הארפא. זייט דעמאָלט זענען שוין פיל יאָהרען אוועק און דער ענין נגינה, וועלכער האָט ביי יודען שטענדיג פערנומען אַנ'אנגעזעהענעם פּלאַץ האָט אין אונזער שטאָדט פיל פערלוירען פון זיין בעדייטונג.

א טייל וועלען אפשר ענטפערען, אז ס'זענען דאָ וויכטיגערע ענינים, ווי אַנ'אָרקעסטער. קאָן אָבער דער תירוץ דערויף זיין, אז אום צו שאַפען דעם אָרקעסטער ברויך מען נישט אזעלכע קאָלאָסאָלע אנשטרענגונגען וואָס בענוצענדיג זיי צו אַנדערע וויכטיגערע צוועקען, וואָלטען זיי מיט זיך געבילדעט אזאַ בעדייטענדע קראַפט, וואָס צוליב זייער גרויסקייט זאָלען זיי דוחה זיין די רעאליזירונג פון אָרקעסטער. די נייע אינטערנעמונג איז פון געוועהנליכען מאסשטאַב און פערלאנגט נישט קיין גרויסע קרבנות. דורך א גאַנץ בעשיידענעם כמות קאָן דער אָרקעסטער געשאַפען ווערען, אָבער זיין נוץ פאר'ן געזעלשאפט קאָן זיין בעדייטענד גרויס אין איכות.

פון דער נייער אונטערנעהמונג וואָלט דאָך יעדער געזעלשאַפט, אין פאַל פון נויטיגען זיך דערין, געקאָנט זיך בּנוצען מיט'ן אָרקעסטער. ס'איז דאָך א שטאָדט, וואו סקומען אָפט פאָר קאָנצערטען, פערוויילונגען, אוונדען פאר פילאַנטראָפּישע, קולטורעלע און פערשידענע אַנדערע געזעלשאפטליכע צוועקען. אין אַזאַ פאַל וואָלט דאָך דער אָרקעסטער געקענט אויך יעדען איינעם פון זיי בּדינען און פערשענערען זייער פעראַנשטאַלטונג.

די נייע אונטערנעהמונג איז א נוצליכע זאך פאר א שטאָדט און ביי א גוטען ווילען מיט קליינע אנשטרענגונגען קאָן דאָס געשאַפען ווערען. די הילפס-קייט צו דעם צוועק איז מחויב ארויסצורופען סימפּאטיע און אנזעהן ביי דער יודישער געזעלשאַפט פון אונזער שטאָדט.

א ראַדאָמער.

אַ פּאָר ווערטער צו די היגע יודישע מיידלעך.

איך ווייס פריהער, אז מיינע יעצטיגע ווערטער וועלען נישט געליינט ווערען פון די חסידישע טעכטער און פון די, וואָס האלטען זיך פאר די הויך-אריסטאָקראַטישע סאלאָן-מיידלעך, וואָס ליינען איבערהויפּט נישט קיין יודיש און רעדען ווידער נישט קיין יודיש. אויך מיין איך נישט די זאָגענאַנטע פריילײנס וואָס זענען זעהר אינטעליגענט און קאָנען אלע איצטיגע ראָמאַנען אויף אויסענווענדיג און זענען שמאַרקע אנהענגער פון קינא-העלד פּדיע פּאָלאַ, אויך ניט די פּריינצעס, וואָס זעהענדיג ווי יודען זענען מחדש די לבנה, רעדען זיי צווישען זיך (געוועהנליך אויף פּויליש) „אַך טאָ פּיענקניע וויגליאָנדאַ יאַק ו'קיניע". וואָרום זיי זענען שוין פערפאַלען, דאָס זענען אייביגע קאַליקעס, איך מיין גאָר פּשוט אונזערע יודישע בעלי-הבתי'שע מיידלעך, וואָס ווען זיי געהען אין גאַס שפּאַצירען רעדען זיי צווישען זיך יודיש, וואָרום אויף דעם לשון איז זיי בעקוועמער צו רעדען נאָר אזוי ווי זיי זעהען, אז ס'געהט אריין א יונגערמאַן, הויבען זיי אָן צו רעדען פּויליש, כדי צו ווייזען, אז אויך זיי זענען ניט קיין פּראָסטע מיידלעך. נאָר אינטעליגענטקעס. און אָט רעדען זיי דאָס א פּויליש, אז גאָט זאָל זיך אויף זיי מרחם זיין.

און דעריבּער וויל איך זיי זאָגען: סאָמער קאָנט איהר נישט רעדען קיין פּויליש, שעמט אייך נישט צו רעדען יודיש. גלויבט מיר, אז אין יודיש איז דאָ אזא שעהנע ליטעראַטור, וואס דארף זיך נישט שעמען פאַר די אייראָפּעאישע.

מאַטערט זיך נישט צו רעדען מיט דער שפּראַך, וואָס איהר קאָנט נישט. רעדט אויף אייער מאַמע לשון. יאָ, דאָס מעגט איהר יאָ טוהן, פערבעסערען, פערשענערען אייער אייגענע שפּראַך, רעדען מיט א ריכטיגען ליטעראַרישען דיאַלעקט. דאָס מעגט איהר און דאָס איז אייער חוב.

— י.

קליינער פעליעטאָן.

איך לאַך פון דער וועלט...

איהר קלאָגט; שלעכטע געשעפטען, נישטאָ קיין פּרנסה, גרויסע שטייערן, פּראָטעסטירטע וועקסלען, אַ ווייב מיט טרכטער אויפ'ן קאַרק און איהר האָט מורא: איהר וועט משוגע ווערען, איהר וועט זיך אַ מעשה אנטוהן, איהר וועט עס נישט אויסהאַלטען. ס'איז באַרוך מיט עד נפש, אַזאַ ביטערע צייט איז נאָך נישט געווען און איהר ווייסט זיך קיין עצה נישט צו געבען — מוז איך אייך בּוויזען לאָזען, אַז גם אני בתוכם, אַז איך בין אויך אויף געהאַקטע צרות, אַז איך בין אויך נישקשה'דיג בּעשלייערט אויף אלע יודישע שונאים געזאָגט געוואָרען און פונדערסטוועגען בּין איך אַ מענש מיט מענשען צוגלייך, איך בּין נישט אזוי פּער'דאגה'ט, נישט אזוי פּעסימיסטיש און מוטלאָז אזוי ווי איהר און איך לאַך פון דער וועלט...

ווארים, זאָלט איהר מיר געזוגד זיין אַז כ'וועל זיך יאָ יאָדען און וואָרגען וועט מיר זיין בעסער? און אַז כ'וועל מיך אוועק'הרג'ענען און אַ תל מאַכען פון זיך, וועל איך געהאָלפען ווערען? אמת נישט? איך וועל דאָך מיר דער-מיט דערפרייען מיינע שונאים, וועלכע ווילען שוין דערלעבען צו זאָגען אויף מיר „אוי נעבעך", אזוי לאַנג זאָלען זיי דאַרען און קוואַרען, ווי לאַנג איך וועל זיי אַזאַ זאַך נישט אנטהון! מעג מיר דרייען און גרימען אין בויך און דער קאָפּ מעג צופּלאַצט ווערען אויף טוי-זענד שטיקער, וועלען זיי דאָס ביי מיר אַ פייג וויסען! איך טהו זיך בשעת מעשה אַ קניפּ אין די באַקען און איך לאַך פון דער וועלט...

מעג זיך קערען וועלטען, מעגען מיי-נע בעלי-חובות מיך בּעפאַלען ווי די פליגען, מעגען מיינע וועקסלען אוועק-שווימען צום רעיענט און דער עקזעקו-טאָר מעג זיך פאַר זיינע שטייערן רעכענען פּראָצענטער אויף פּראָצענטער און אָפּשרייבען אַלע מיינע שטוב-חפצים מעג מיין ווייב און טעכטער מיר טאַנ-צען אויפ'ן קאָפּ און מיר מאַכען „שווארץ שבת", — מאַך איך מיר אַלץ נישט וויסענדיג, ווי נישט מיך מיינט מען. און איך לאַך, איך לאַך פון דער וועלט...

איהר וואונדערט זיך און איהר מיינט אַז איך בין משוגע, חסר דעה און איהר פרעגט היתכן? ווי נעמט עס אַ מענש און שטעלט זיך אוועק לאַכען, דערצו נאָך פון אַ גאַנצער וועלט, ווען מ'ען איז אזוי אויף „ציפּקע צרות"? האָב איך אייך טאַקע אויף דעם נישט וואָס צו ענטפערען, נור אזוי איז עס, אָהן קשיות, והראיה איהר זעהט דאָך! אָט אַזאַ טבע האָב איך שוין, אַזאַ בלוט אין מיר, וואָס עס לאַכט זיך, פון אַלץ לאַכט זיך, אומעטום זעה איך נאָר דאָס לע-כערליכע, דאָס חוזק'דיגע: נעכטען אויפ'ן פערד, היינט טיף אין דער ערד... פריהער-גביר, היינט—קבצן אין ניין פּאָלעס. עס איז צו לאַכען, א שפּיצעל פון אַ ליד... אַנ'אמת'ע איראָניע פון גורל און פון ווירטשאַפטליכע פּאָליטי-שע סטרוקטור... און איך צעפּעפען דע-ריבער ברייט מיין ברייט מויל און איך לאַך, איך לאַך פון דער וועלט...

אָט אזוי זיך: כאַ-כאַ-כאַ און כי-כי-כי מעג דער געלעכטער זיין ווי ביטער און שמערצליך! מעג עס זיין אַ יאַשטשער-קעס-געלעכטער, אַלץ איינס, אַלץ שטוס אָפּ מיט אַ שמייכעל, מיט אַ געלעכטער און איך לאַך, איך לאַך פון דער וועלט...

וואָס מיר ערנסט, ווער מיר פּעסימיזם וואָס מיר קריטישע לאַגע, ווער מיר דראָענדיגע געפאָהר? עס איז מיר פרעמד די ערנסטע זייט פון מעדאַל. שטענדיג און אומעטום זעה איך די קאָמישע און לעכערליכע זייט אין פּריוואַטען לעבען און אין געזעלשאַפטליכען לעבען, ווי אויך אין פּאָליטישען לעבען; אין קהלה און אין שטאָדט-ראַט; אין אַלע אינסטי-טוציעס און אין אַלע פּאַרטייען—אין אַלץ זעה איך נור חוזק און געלעכטער מען לאַכט פון מיר, מען חוזקט איבער מיר, טאָ לאַך איך אויך פון אַלע, לאַך איך פון יעדען און איך לאַך פון דער וועלט..

און הער איך מענשען רעדען ערנסט מענשען דעבאַטירען וועגען גליק פאַר דער בעפעלקערונג, פאַר דער מענש-הייט, און זעה איך מענשען פערגלאָ-צען מיט די אויגען, מענשען וועקען רחמנות, כאַפּ איך גלייך אַ בליק אין דעם ערנסטען פריידיגער און רחמנות וועקער און כאַ-כאַ-כאַ, איך לאַך פון די אידעאַליי...ען. מאָראַליסטען, אַל-טרואיסטען, צבועק'יסטען און איך לאַך פון דער וועלט...

חייל...—חייל די וועלט, ליבער ברו-דער, איז אַ חוזק אַ גרויסער חוזק און דאָס לעבען איז אַ קאָמעדיע דורך און דורכאויס און מיר, די מענשעלעך זענען עס די שפּילער, די קאָמיקער פון דעם גרויסען וועלט-חוזק אין קור-צען לעבענס-קאָמעדיע; שפּילען מיר אזוי אונזערע ראָלען לויט אונזערע בעגריפען, פערלאַנגען און טאַלאַנט: ווער אַ גרעסערער קאָמיקער אין לע-בען, ווער אַ קלענערער. ווער ס'שפּילט זיין רעדל-פיהרער-ראָל מיט טאַלאַנט און ווער ניט, אָבער קלאָגען און זאָרגען, אַריינברענגען טראַגיזם אין דער לע-בענס-קאָמעדיע, אָט דאָס, ליבער ברו-דער, איז נאַריש, אַנ'אַבסורד, מען זינ-דיגט זיך פון אַזעלכען. אַנ'אָבגעשפּיל-טער, הייסט ער, אַזעלכען לאָזט מען זיך קאָרטשען אין זיין וועהטאָג. די וועלט האָט פיינד טראַגיקער, קלאָג-מענשען, די וועלט האָט ליב שמאָר-קייט און גראָבקייט, ברוטאַלקייט און אייזען-הארציגקייט, צביעות און רבילות חניפה און שקר און קענסט נישט אַ זעלכעס, פילסטו נישט בכח מיטצומאַ-כען אַקטיוו די דאָזיגע קאָמעדיע-שפּיל טאָ שטעל זיך, ליבער ברודער, אין די רייען פון די קריטיקער, פון די אַפּלאָ-דירער, פון די צירק-קאָמיקער,—אין די רייען פון די שרייבער, זשורנאַליסטען, הומאָריסטען, פעליעטאָניסטען און לאָ-מיר צוזאַמען, אַלע צוזאַמען לאַכען הויך, לאַכען שטאַרק, לאַכען פון אַלע אונזערע פערזאָרגער, פון אַלע אונזערע קאָמישע גוט-מאַכערס, אָט אזוי זיך, כאַ-כאַ-כאַ און כי-כי-כי, לאָמיר לאַכען פון דער גאַנצער וועלט...

מ. מאַנדעלזאָן

PODZIĘKOWANIE.

Za złożone ciepłe ubranie

na rzecz Tow.

„Chinuch Jełudym"

Zarząd składa

serdeczne podziękowanie Paniom:

1. p. Wajntraub	7. Zygmanowa
2. N. Zygman	8. Fiszmanowa
3. I. Rutman	9. Frenklowa Pietrowa
4. M. Fidler	10. Julja Den
5. Holckener	11. E. Warszawiak
6. Goldbergowa	12. Henrykowa Bluman

א אויסגעצייכענטער מיטעל געגען דער **ג ר י פּ ע!**

אלע דאָקטוירים בעשטעטיגען אז

„כּרמל"-ווייז און קאָניאַק

איז זעהר אַ גוטער מיטעל געגען דער גריפּע!

בעקאַנטמאַכונג.

די לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע **שטיינבאַק אין ראַדאָם** האָט דעם כבוד בעקאַנט צו מאַכען די אידישע בעפעלקערונג פון ראַדאָם און אומגעגענד, אַז מיין געשעפט איז פריש רעמאָנטירט געוואָרען און איז פערזעהן מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע **קאַפּעליושען, היטלען** לויט דער לעצטער מאָדע. אין געשעפט איז פערהאַנען אַ ספּעציעלע אָבטיילונג פון גאַלאַנטעריע פערזעהן מיט אַ גרויסען אויסוואַהל מענער און דאַמען-וועש אַלע סאָרטען **זאָקען, סקאַרפּעטען** פון די בעסטע פירמעס. בעזונדערס אַ גרויסען סאָרטימענט קראַוואַטען, זייפען און פּערפומען. אַלעס צו קאָנקורענץ-פרייזען און ביי די בעסטע בעדינגונגען.

פירמע **שטיינבאַק**

ראַדאָם, לובלינער 26.

וואס הערט זיך אין ראדאם.

שטאדט-פערוואלטונג נעמט אן פאריזיכט'ס-מיטלען אויפ'ן פאל פון א פערפלייצונג'ס-קאטאסטראפע.

מאגיסטראט, פאליציי און פייערלעשער גרייטען צו א געמיינזאמע רעטונג'ס-אקציע בשעת א סכנה פון א פערפלייצונג — וועלכע גאסען זענען מעהר בעדראהט.

צוליב דעם שטארקען ווינטער און די הויך-אנגעזאמעלטע, פערפרוירענע שניי-און אייז-שיכטען, איז פאראן א מורא, אז נאכדעם ווען דאס וועטער וועט נאכלאזען און די זון וועט אויפשיינען זאלען די הויכע שניי-זיילען און פראכטיגע אייז-סקאלעס פלאצען און ווערען צושמעלצען, שטראמענדיג מיט זיך אומגעהויערע גרויסע וואסער-שטראמען, וועלכע קאנען ארויסרופען קאטאסטראפאלע פערפלייצונגען און געוויסערען.

אונטער'ן דרוק פון דער דאזיגער אומהיימליכער בארואיגונג שאפען זיך כמעט אין אלע שטעדט רעטונג'ס-קאמיטעטען, כדי בצייטענס אנצונעמען געהעריגע פאריזיכטיגקייט'ס-מיטלען. אויך אין ראדאם איז מען צוגעטרעטען צו אזא רעטונגס-אקציע.

דער מאגיסטראט צוזאמען מיט דער פאליציי און אלע פייער-לעשער-אבטיילונגען האבען זיך בשותפות ארגאניזירט כדי אבצוהיטען די שטאדט פון א פערפלייצונגס-געפאהר.

ווייטער וואך האט דער מאגיסטראט ארויסגעגעבען אן אויפרוף צו דער בעפעלקערונג. דער אויפרוף לויטעט ווי פאלגענדען אינהאלט:

„צוליב דער פאראויסזעהונג פון א מעגליכען פערפלייצונג'ס פאל, וואס קאן געשעהן אין א מאמענט פון א פלוצלינדיגען לאזע פון אייז און שניי — מאכט דעריבער דער מאגיסטראט בעקאנט די בירגער פון שטאדט:

די ערפאהרונגען פון די פערגאנגענע יאהרען בעווייזען, אז אין פאל פון א פערפלייצונגס-געפאהר ווערען בעדראהט פאלגענדע געגענדען אויפ'ן שטח פון דער שטאדט ראדאם:

די געגענד פון גיטערסקא גאס, די טהאליגע און נידריגע טהיילען פון די גאסען סיענקעוויטשא, פאקסאלנא, נאוואגראדסקא, פאדיאודאווא, ערשטער מאי (איבערהויבט דאס הויז נומ. 4), דלוגא-ראג פאדיאזראווא, פאדוואלנא, סטארא-קראקאווסקא (ביים וועלט) און שוהל-גאס, ווי אויך די נידריגע טיילען פון די גאסען: אלטע-שטאדט, זאמליניע קאפטור, אין דער געגענד פון טייך אויף מלעטשנא און א טייל פון דער קאשעניצער גאס, אין דער ריכטונג פון צפון-ווייט פון וואסער-פלוס

האט דער מאגיסטראט צוזאמען מיט די פייער-לעשער און פאליציי האט אונטערגענומען פאריזיכט'ס מיטלען צו האבען די השגחה איבער די איינוואהנער פון די בעדראהטע ערטער און זייער פערמעגען. דאך ווערען די זעלביגע איינוואהנער, וואס קאנען ליידען פון א פערפלייצונג, געווארענט צו פערזיכערען זיך בעצייטענס פאר די נישט היימליכע פאלגען. קודם כל דארפט מען זיין מאמענט ווען דאס אייז און שניי לאזט, אויסליידיגען אלע בעוואהנטע קעלער-שטובען פון די אויבענדערמאנטע געגענדען.

אין יעדען נויט גען פאל קאן מען זיך ווענדען נאך הילף טעלעפאניש אויף פאלגענדע אדרעסען:

צו די פייער-לעשער	— — — —	דלוגא 8	טעלעפ. 5
„ „	— — —	זאמלינע	„ 31
„ „	— — —	גליניצע	„ 549
צום אמט פון קאנאליזאציע און וואסער לייטונג	— —	באסענא 16	„ 561
צו דער סטאציע פון אויספלומפען די שטאדטישע וואסער-לייטונג	— —	1-טער מאי	„ 464

מ'קאן זיך אויך מעלדען צו די פאליציי ארגאנען, וועלכע קאנען געבען ענטשפרעכענדע אינסטרוקציעס.

אין דער צייט פון אן'עווענטועלען אויסגוס איז געוואונשען צו פערהאלטען זיך רוהיג, מחמת דער מאגיסטראט, די פייערלעשער און די פאליציי וועלען אונטערנעמען אין יעדען איינצעלנעם פאל ענטשפרעכענדע מיטלען כדי צו רעאליזירען א געהעריגע רעטונג'ס-אקציע".

קנאפע 4 וואכען צו די חגאות

און אין האנדעל הערשט א טוידט-שטילקייט — נאר א גיכע ענדערונג פון וועטער קאן ברענגען די ישועה.

מיר האלטען שוין ברוך השם ביים 8 מערץ. אין קארגע פיער וואכען ארום האבען מיר שוין קריסטליכען פסח און אין האנדעל הערשט ווייטער א טוידט-שטילקייט אין הורט און דעטייל, אין די האנדעלס-צענטרען און אויף דער פראווינץ. אין מאנופאקטור, אייזען, שיך און לעדער. אומעטום און אין אלע בראנזשעס הערשט א שרעקליכע סטאגנאציע.

די דארפישע בעפעלקערונג איז דעסגלייכען פערשלאסען אין די ד' אמות פון זייערע דארפישע כאטעס, אין יוצא ואין בא. די וועגען פערשנייט, פערפרוירען, ווער קומט אין שטאדט עפעס קויפען? אויף דער פראווינץ איז א שרעקליכע ארבייטסלאזיגקייט. מענשען פריהרען. דאס גאנצע לאנד ליידט פון דער פראסט, אבער בעזונדערס שלעכט איז די האנדעלס-לאגע אין לאדז, ווארשא און אין די גרעסערע האנדעלס-שטעדט ווי: ראדאם, קעלץ א. אנד.. וואו עס איז דא א מבול פון פראטעסטען פון קליינע סוחרים און אפילו פון מיטעלע סוחרים. מען שמועסט שוין אויך פון פראטעסטען פון גרעסערע פירמען.

זאל זיך נישט תיכף איינשטעלען א ווארים וועטער, דאן קאן די לאגע ווערען א קאטאסטראפאלע. נאר א באלדיגע ענדערונג פון וועטער קאן ראטעווען די לאגע. ווי ראדאמער סוחרים גיבען איבער, איז היינטיגע וואך שוין אפילו געקומען קיין לאדז און ווארשא א קליינע צאהל פראווינץ-סוחרים צו מאכען זיי פאר-יום-טוב-קניות, אבער ס'איז א טראפען אין ים. מען ווארט דעריבער אויפ'ן מלאך הגואל, אויפ'ן אנקום פון ליבען פריהען פריהלינג, וואס זאל פערטרייבען די מרה שחורה ביים דערשלאגענעם סוחר און זאל אריינברענגען א שטיקעל אויפלעבונג אויפ'ן מארק. זאל מען האפען, אז דאס וועט א ליאדע טאג געשעהן. די ווארשאווער מעטעאראלאגישע סטאציע זעהט טאקע פאר אין אייניגע געגענדען פון פוילען א פולשטענדיג פלאצען פון דער פראסט.

אולי ירחם!

Niniejszym mamy zaszczyt podziękować
ZARZĄDOWI ZWIĄZKU KUPCÓW Ziem. Rad.
a w szczególności WP. Sz. Rozenbergowi
za bezinteresownie udzielenie lokalu na referat.
Zarząd Z. N. S. K.
„MASADA"

WODA BRZOZOWA DrA DRALLEGO
MYDŁO TOALETOWE DRALLEGO
PERFUMY DRALLEGO
WYROBY
FABRYKI PERFUM
DRALLE'go
rozpowszechnione
na całej kuli ziemskiej.
WODA KWIATOWA DRALLEGO
WODA KOLOŃSKA DRALLEGO
PERFUMY ILLUSION DRALLEGO

בעקאנטמאכונג.

ביי אדלער וואעל 5 איז דא צו פערדינגען בעקוועמע דירות וואס קאנען גוט זיין אויף געשעפטען, ווערקשטאטען און וואוינונגען.

נאך אינפארמאציעס קאן מען זיך ווענדען צו גאלדשטיין לויט'ן אויבען-אנגעוויזענעם אדרעס

אבשיעד'ס-אקאדעמיע פאר לייב יפה.

אין קארסא איז פאריגען שבת פאר-געקומען אנ'אבשיעד'ס-אקאדעמיע לכבוד דעם דיכטער לייב יפה.

אויף דער אקאדעמיע איז געקומען א גרויסער עולם, וועלכער האט אי-בערפולט דעם גרויסען זאהל. מיט בעג-ריסונג'ס-רעדעס זענען ארויסגעטרעטען די ה"ה: הרב זלאטניק, פראפ. שיצער, מאג. סאלבע און פראפ. מילמאן, דער לעצטער, רעדענדיג אין נאמען פון דער ראדאמער האנדווערקער - ארגאניזאציע האט געהאלטען א גלענצענדע רעדע, פאר וועלכע ער איז איינינגע מאהל געווארען שטארק אפלאדירט. פרל. פירשטענבערג און פעלדמאן האבען דעקלאמירט די לידער פון די דיכטער יפה און כהן.

לייב יפה האט דערנאך געהאלטען א לענגערע רעדע וועגען דעם ערש-טען פרידענס-קאנגרעס אין פאריז אין 18-טען יאהר, האו ס'זענען צום ערש-טען מאהל בעריהרט געווארען די יודי-שע פאדערונגען אויף א"י פון די ציוניסטישע מנהיגים: סאקאלאוו, ווייצמאן און אוסישקין.

שבת אווענד איז אין „עזרה" פאר-געקומען א פערזאמלונג פון די קרן-היסוד-דעקלאראנטען, וועלכע האבען אויסגעוועהלט א קאמיטעט מיט אנ'עק-זעקוטיווע.

שבת-צו-נאכט 1 א זייגער איז דיכ-טער לייב יפה אבגעפאהרען קיין ווארשא.

די וואס וועלען נישט איינמעלדען זייערע הויז-משרתים אין קראנקען-קאסע דראהט א הארבע שטראף.

די ראדאמער קראנקען-קאסע האט היינטיגע וואך ארויסגעלאזט א בעקאנט-מאכונג, וואו זי פאדערט - אויף אלע הויז-אייגענטימער ווי אויך די אלע, וואס האלטען הויז-משרתים, אין משך פון דריי טעג איינצומעלדען די הויז-דינערשאפט. אין געגענפאל דראהט זיי א הארבע שטראף.

ארקעסטער-רינג
פון ברית-טרומפעלדאר
אונטער'ן פראטעקטאראט פון די ה"ה:
דיר. אינזש. רוסאק, י. פרענקעל, י. לעשטש.

ישראל סאוויץ גיט 50 זל. און רופט ארויס: דיר. רוסאק מאריאצ-קא 4, יחיאל פרענקעל לובל. 12, ישראל לעשטש מאניושקי 5, נחום גינז-בורג לובלינער 1, מ. ל. פישמאן זגאד-נא 8, יחיאל לעשטש מאניושקי 5.

קבוצה „התחיה"—100 זל. רופט ארויס: „ברית טרומפעלדאר" — סקאר-זשיסק און קאזשעניץ.

אל. גוטשטאדט — 25 זל. רופט ארויס: הלל גאלדבערג—ליבל. 9, י. א. רוטמאן—קאזיעניעצקא, בערנארד סע-נאטאר—לובל. 20.

(המשך קומט).

פון רעוויזיאניסטישען יוגענד-פערבאנד „מסדה" אין ראדאם.

פערגאנגענעם זונטאג און מאנטאג האט אין ראדאם בעווילט ה' אלעק-סאנדער קירשברוין, מיטגליד פון צ. ק. „מסדה" אין ווארשא, וועלכער האט אין לאקאל פון סוחרים-פעראיין געהאלטען א רעפעראט א. ד. ט. „רעוויזיאניזם „מסדה", זייערע ציעלען און וועגען". דער רעפעראט האט צוגעצויגען א גרויס פובליקום.

• • •

מאנטאג איז אין אייגענעם לאקאל פארגעקומען א אויסערגעוועהנליכע פער-זאמלונג פון די „מסדה"-מיטגלידער מיט'ן אנטייל פון ה' קירשברוין. ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א פערוואלטונג, אין וועלכע עס זענען אריין די ח"ח: דוד קאסאי, אברהם ראזענבערג און פישעל פישמאן.

פון דער געזעל. „מנחמי אבלים".

לעצטענס איז אין דער געזעל. „מנחמי אבלים" געוועהלט געווארען א פערוואלטונג, וועלכע האט זיך קאנ-סטאטירט אויף פאלגענדען אופן:

א. בירענבוים (פרעזעס), י. פישמאן (וויצע-פרעזעס), מ. ראטבלאט (סעק-רעטאר), ו. זיידמאן (קאסירער), פ. פלאמענבוים (פערוואלטער), ה. ב. מיי-דאן (פערוו.-מיטגליד).

די ניי-געוועהלטע פערוו. ווענדעט זיך מיט א הייסען אפעל צו דער ראַ-דאמער אידישער בעפעלקערונג, דאס יעדער זאל זיך דעקלארירען אלס מיט-גליד אין דער זעהר וויכטיגער געזעל-שאפט און אנצאהלען דעם מיטגלידס-אבצאהל, בכדי צו קאנען צו הילף קו-מען די ארימע אבלים ר"ל.

ס'איז צו פערהאפען, דאס די רא-דאמער אידישע בעפעלקערונג וועט זיך הייס אפרופען אויף די א. ד. ווענדונג און מיט אלע מעגליכקייטען אקענ-קומען דער דאזיגער וויכטיגער אינ-סטיטוציע.

די פערוואלטונג.

מודעה.

לויט די אינפארמאציעס, וואס איך האב דערהאלטען פון דאנציגער ר', הרב הגאון ר' יעקב מאיר סעגאלאוויטש זענען די פאבריק-פוטער

„מנורה", „שרון", „אגוז", „אמאדאר"
כשר בלי שום חשש.

אויף די אלע אויסגערעכנעטע סארטען פוטער איז פערזעהן א הכשר פון דאנציגער רב און זענען פולשטענדיג כשר

הרב דפה **שמואל טייטעלבוים** ראדאם.

בעמערקונג: וועגען דעם סארט פוטער „פרימא", וועגען וואס מ'האט גערופען אין די שוהלען, טיילען רי מיר, אז דער דערמאנטער סארט פוטער „פרימא" ווערט קיין ראדאם געצליך נישט געברענגט און האט זיך נאך קיינמאהל אין אונזער סקלאד נישט געפונען.

מיט אכטונג **י. זילבער ראדאם, דלגא 5.**

KINO „NOWE CZARY" קינא

פרעמיערע! פון מאנטאג דעם 11|3 פרעמיערע!

BRUDNE PIENIĄDZE

א הערליך מזרח-בילד, וואונדערבארער דראמאט

אין הויפט-ראלען:

די כינעזישע שענהייט **ANNA MAY VONG** בערימטע ארטיסטין **MARY KID**

און דער גאניאלער **HENRYK GEORGE**

P. Profesorowi PELTYNOWI MUSZKATBLÜTHOWI i Rodzinie wyrazy głębokiego współczucia i prawdziwego żalu z powodu przedwczesnej śmierci B. P.

Marji Muszkatblüthowej

Szkoła Powszechna im. Joselewicza **nauczycielstwo i dzieci.**

Dla uczczenia pamięci Zmarłej sumę 45 zł. ofiarują na rzecz „T-wa Niesienia Pomocy Biednym Położnicom Żydowskim w Radomiu" gdzie jako vice-prezeska pracowała wiele lat.

P. PELTYNOWI MUZSKATBLÜTHOWI i Rodzinie

z powodu śmierci B. P.

Marji MUSZKATBLÜTHOWEJ

szczere współczucie wyraża

Goldsztejn z Rodziną

Celem uczczenia B. P.

p. MARJI MUSZKATBLIT

składają

UCZ. szkoły im. ORZESZKOWEJ **wraz nauczycielkami** na „DOM SIEROT" 60 zł.

Boleśnie dotknięci śmiercią nieodżałowanej

B. P.

MARJI

Muszkatblüthowej

wyrażamy rodzinie nasze głębokie współczucie.

Pamięć o Jej szlachetnej duszy pozostanie zawsze wśród nas.

Władysławostwo Rosenberg

דעם טיפסטען בערויערען און איניגסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פריינד **פרופ. פ. מושקאטבליט** און זיין געשעצטער טאכטער **שושנה** צוליב דער גרויסער אבידה פון זייער אונפארגעסליכער און איידעלע פרוי און מוטער

מרים נ"ע

זאל זיי גאט שטארקען איבערצוטראגען דעם צער-פולען פערלוסט, און אונזער ליבער פריינד זאל א טרייסט געפונען אין דעם נחת און גליקליכען עתיד פון זיין טייערע ליבע בת יחידה.

חיים בירענבוים פרוי און קינדער.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פריינד **פראפ. פ. מושקאטבליט** און זיין געליבטע טאכטער **שושנה** צוליב'ן שמערצליכען פערלוסט פון זייער איידעלער און געשעצטער פרוי

מרים

זאלען זיי געטרייסט זיין און מעהר נישט וויסען פון קיין צער.

עליאש טענענבוים עט פרוי.

מיר דריקען אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל אונזער [illegible] פראפ. פ. מושקאטבליט און זיין טאכטער **שושנה** צוליב דעם פריהצייטיגען טוידט פון זייער פרוי און מוטער

מרים

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

יוסף בירענבוים עט פרוי.

Z powodu przedwczesnej śmierci

B. P.

MARJI MUSZKATBLÜTHOWEJ

wyrazy szczerego współczucia i ubolewania składają

Cederbaumowie

Panu P. MUSZKATBLITHOWI i CÓRCE z powodu przedwczesnego zgonu

Jego ŻONY i Jej MATKI

najserdeczniejsze wyrazy współczucia

składają *Rubinszteinowie*

טיעף געריהרט צוליב דער גרויסער אבידה, וואס האט געטראפען אונזער חשוב'ען פריינד **פראפ. פ. מושקאטבליט** און זיין געשעצטע טאכטער **שושנה** מיט'ן פריהצייטיגען טוידט פון זייער טייערער און נישט-פארגעסענער

פרוי און מוטער

מרים נ. ע.

דריקען מיר אויס אונזער אויפריכטיגסטען און טיפסטען מיטגעפיהל.

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

יהודה זילבער עט פרוי.

משתתפים אנחנו באבלם הקודר של חברנו ויד[illegible]נו

פרופ. פ. מושקבליטה

ובתו הנכבדה מרת **שושנה** לרגל מות אשתו ואמה הצנועה רבת הפעלים

מרים נ"ע

בעבודתם המסורה לטובת ארצנו יתנו[illegible] ימצאו נחומים.

מרדכי ליב פישמן ורעיתו

מיט צוועהטאגטע הערצער פאראייניגען מיר זיך צום טרויער, וואס האט געטראפען אונזער חשוב'ן קוזין **פראפ. פ. מושקאטבליט** און זיין טאכטער **שושנה** צוליב דעם פריהצייטיגער פטירה פון זייער איידעלער פרוי און מוטער **מרים** נ"ע

חיה'לע און **קלמן גאלדסארב**

קעלצער אבטיילונג.

די אויפגאבע פון דער שעה.

אין דער ציוניסטישער וועלט ווערט לעצטענס דעבאטירט ארום דער פראגע צי קען מען אנרופען די לעצטע חלוצים-איינוואנדערונג קיין ארץ-ישראל, אלס די איינענטליכע 5-טע עליה? דער גרעסטער טייל פון דער ציוניסטישער בעוועגונג האט זעלבסטפערשטענדליך פעסטגעשטעלט דעם פאקט פון די איינוואנדערונג, אלס א איבערברוך פון די פערמאכטע, צוליב'ן קריזיס, ארץ-ישראל טויערען, אבער דאך נישט דער פאקטישער אנהויב פון א נייער עליה.

אבער דאך מוזען מיר אנערקענען, אז שוין בלויז די ערשיינונג פון א איבערברוך פון די פערמאכטע טויערען פון א"י, פיהרט אריין די ציוניסטישע וועלט-בעוועגונג בכלל, און די ציוניסטישע יוגענד בעוועגונג בפרט, אין א נייער פאזע פון ענטוויקלונג.

דער אנהויב פון דער נייער איינוואנדערונג, וועלכע בעשטעהט פון א יוגענד-שיכט וועלכע האבען 3—4 יאהר זיך געפונען אין חלוצ'ישע הכשרה-פונקטען ווי, שטיינ-האקערייען, טארטאקען און לאנדווירטשאפטליכע פערמעס, אין וועלכע זיי האבען אין משך פון דער צייט בעקומען א געהעריגע צוגרייטונג צו די שווערע אויפגאבען אין ארץ-ישראל.

פון דעם אויבענדערמאנטען ווערט אלזא קלאר, אז אויך די צוקונפטיגע עולים פון די יוגענד-בעוועגונג מוזען זיך געהעריג צוגרייטען און די געהעריגע צוגרייטונג'ס-אנשטאלטען.

דער צ. ק. פון „החלוץ" ארדענט איין יעדעס יאהר זיינע מיטגלידער ביי ארבייטען פון די אויבענדערמאנטע צווייגען דורך שליסען קאנטראקטען מיט אינדוסטריעלער און גוט-בעזיצער, און אזוי ארום ווערט ערמעגליכט די צוגרייטונג פון די חלוצישע יוגענד קיין ארץ-ישראל.

די קעלצער חלוצישע יוגענד גרייט זיך אויך צום איבערפיהרען זייערע חברים קיין ארץ-ישראל. און דערצו איז דאך נויטיג די שוין געזאגטע צוגרייטונגען, עס איז דעריבער געווינשען אז אלע יודישע גרויס-אינדוסטריעלער און גוט-בעזיצער פון קעלץ און קעלצער קרייז זאלען בעוויליגען ערמעגליכען אט די אידעאליסטישע און שעפערישע נאציאנאלע יוגענד די צוגרייטונג דורך בעשעפטיגען א געוויסע צאל פון דער יוגענד אין זייערע פאבריקען אין גיטער מיט ארבייט.

כדאי צו בעמערקען, אז די פראקטיק האט בעוויזען, אז אונזער יוגענד איז נישט וועהניגער פעהיג אויסצופיהרען שווערע פיזישע ארבייטען ווי נישט יודישע יוגענד.

מיר האפען, אז די יודישע גרויס-אינדוסטריעלער און גוט-בעזיצער וועלען זיך ווארים אברופען אויף די ווענדונג פון די חלוצישע יוגענד. און זיי ערמעגליכען די נויטיגע צוגרייטונג פאר דעם אויפבוי פון אונזער נאציאנאלער היים.

ל. ר.

פרעזידענטען-צוזאמענפאהר פון דער קעלצער וואיעוואדסטווא.

היינטיגע וואך איז אין קעלץ אין קאבינעט פון קעלצער וואיעוואדא ה' קארסאק און אונטער זיין פערזענליכען פארזיץ פארגעקומען א קאנפערענץ פון אלע פרעזידענטען פון די שטעדט אין דער קעלצער וואיעוואדסטווא.

אין צוזאמענפאהר האבען אנטייל גענומען דער קעלצער פרעזידענט ה' געטטעל און די פרעזידענטען פון די שטעדט: סאסנאוועצ, דאמבראווע, בענדין, זאווירטשא, טשענסטאכאוו, אסטראוויעץ, פון ראדאם איז געקומען דער ויצע-פרעזידענט ה' אושעמבלא.

מצד דעם וואיעוואדסטווא-אמט האבען זיך אויף דער קאנפערענץ בעטייליגט דער נאטשעלניק פון זעלבסט-פערוואלטונג'ס-אמט ד"ר סעוואפין; נאטשעלניק פון אדמיניסטראציע-אמט ד"ר קאלוסקי; וואיעוואדסטווא-ראט סערעדניצקי און די רעפערענטען גראבינסקי און רעשקא. ווי אויך דער קעלצער סטאראסטא ה' באריסאוויטש אלס גאסט.

דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט דער ה' וואיעוואדא מיט א אינהאלטס-רייכע רעדע וועגען די אויפגאבען און די ארבייט פון די שטאדטישע זעלבסט-פערוואלטונגען.

אין גאנג פון די בעראטונגען זענען געהאלטען געווארען א רייהע רעפעראטען, וועלכע האבען ענטהאלטען אנווייזונגען בנוגע דאס צונויפשטעלען די שטאדטישע בודזשעטען אויפ'ן יאהר 1929/30.

אויף דער קאנפערענץ זענען אויך ארומגערעדט געווארען היגיעניש-סאניטארע פראגען, שפיטאל-וועזען, אפראוויזאציע-ענינים, ווי אויך די אקטועלע פראגע פון הייזער-בוי אין די וואיעוואדסטווא-שטעדט.

דעפוטאט י. גרינבוים דאנקט דעם קעלצער ק. ק. ל. קאמיטעט פאר איהר מתנה צום אנדענקען פון זיין בעזוך אין קעלץ.

צום אנדענקען פון זיין בעזוך אין קעלץ האט דער ק. ק. ל. קאמיטעט בעעהרט דעם דעפוטאט י. גרינבוים מיט א מתנה פון 15 בוימער אין „יערהערצעל" אויף זיין נאמען, די טעג האט דער קאמיטעט בעקומען א בריעף פון דעפ. גרינבוים אין וועלכען ער דאנקט הערצליך פאר דער מתנה, וועלכע איז איהם זעהר טייער.

ארטאדאקסישע עלטערן דעמאלירען דעם לאקאל פון „החלוץ" צוליב דעם וואס זייער טאכטער זאל זיין א מיטגלידערין פון „השומר-הצעיר".

פאריגע וואך בעת עס זענען פארגעקומען די אזענד-קורסען ביים „החלוץ" אין איינעם לאקאל (ארלא 9) זענען די לעקציעס פלוצלינג איבערגעריסען געווארען דורך אריינרייסונג פון א געוויסע ארטאדאקסישע פאמיליע ב. אין לאקאל מיט שטעקענס און געפרובט דעמאלירען דעם לאקאל צוליב דעם וואס זייער טאכטער זאל געגען זייער ווילען, זיין א מיטגלידערין פון „השומר הצעיר" און זיי זענען דעריבער נאך איהר געקומען.

ווי עס האט זיך אבער ארויסגעוויזען, נאך דער נאליצייאישער איננטערווענץ, האט די טאכטער זיך גארנישט געפונען אין לאקאל און דער טומעל פון די עלטערן איז א דורך בלויז מיט א פראטאקאל פאר שטערען די עפענטליכע רוה.

פאר דער ענטשטעהונג פון דער צענטראלער קאאפעראטיווען-באנק.

די טעג איז אין לעמבערג פארגעקומען א פערזאמלונג פון דער „באנק-קאמיסיע" ביי דעם אלגעמיינעם רעוויזיאנס-פערבאנד. אויף דער זיצונג איז איינשטימיג אקצעפטירט געווארען דער סטאטוט פון דער צענטראלער קאאפעראטיווען-באנק פונ'ם פערבאנד, וועלכע ווערט געגרינדעט אין ווארשא. גלייכצייטיג איז בעשלאסען געווארען צונויפרופען אין די נאנטסטע טעג די גרינדונגס-פערזאמלונג פון דער באנק.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז דעקלארירטע פייען זענען דורך די קאאפעראטיווען שוין נעגצליך געדעקט געווארען.

Lekarz-Dentysta
choroby zębów i jamy ustnej
E. OKNOWSKA
powróciła
Przyjmuje od 10—1 i od 3—7
KIELCE, Sienkiewicza 46

Lekarz-dendysta
A. LEJZEROWICZ
przyjmuje codziennie od 9—1 p. p. i od 3—7 wiecz.
Przy gabinecie specjalne nowoczesne laboratorjum zębów sztucznych pod kierownictwem specjalisty z Kwalifikacjami zagranicznemi K. GINGOLDA.
Dla członków Kasy Chorych i urzędników ustępstwa do 50%.
Kapitalna 11, m. 16 parter

די שענסטע

טאפעטין

צו זעהר ביליגע פרייזען

קען מען נור בעקומען

אין דער לאנג־יעהריגע פירמע

ש. שטיינבאך

— ראדאם —

לובלינער 21.

Poszukuję
jakiejkolwiek posady
w zakresie handlu.
Posiadam dobre referencje
i wykaz złożenie fachowe.
Łaskawe zgłoszenia dla C. K.
do administracji pisma w Radomiu.

יעדע גוטע און זארגפעלטיגע
ווירטין זארגט וועגען די מוס-
טערהאפטע ריינקייט פון טעפלעך,
פענדלעך און בכלל אלערליי קיך-
געשיר קודם־כל צוליב היגיעני-
שע, און דאן—צוליב עסטעטישע
טעמים.
ס'איז נישט אזוי לייכט צו האל-
טען אלץ כסדר מוסטערהאפט
ריין, נאר מיט דער הילף פון
ווים קען מען אויספיהרען.
צוערשט דארף מען א קורצע
ווייל ווייקען דעם געגענשטאנד

אין הייס וואסער, רייבען די פלי
מיט א נאס שמאטקאלע בעשא-
טען מיט ווים, און דערנאך דארף
מען פוצען מיט א ווייך טיכעל
ביז צו א גלאנץ.
דאס סיסטעם פון די שאכטלען
אין וועלכע ס'געפינט זיך ווים
איז זעהר פראקטיש. און דער
מעטאלענער דעק לאזט נישט
אריין אין שאכטעל קיין וואסער.

ווים ווערט
פערקויפט אין קליי-
נע פעקעלעך, ווי
אויך אין בעקוועמע
שאכטען.

VIM

בעקאנטמאכונג.

איך האב דעם כבוד בעקאנט צו מאכען דאס ג. פובליקום אין ראדום,
אז איך בעזיץ דעם גרעסטען אויסוואהל
פון די נייעסטע און מאדערנסטע מוסטערן צו זעהר בילי.
צו מאהלען צימערן.
איך גיב אויך־אן אלערליי אלעינע און צו לאקירען קאך־בענקלעך, ווי אויך
מאדערנע קעכלעך. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט רעעל און פינקטליך
ווענדט זיך צום מאלער ש...
געדענקט דעם אדרעס: ...ראלנא 28, שטעלמאך.

דאס בעסטע שפייזעפעטס
צום
בראטען, פרעגלען און באקען
איז „פאטאקאל"

די בעסטע
פלאנצען־פוטער
„פאטאקאנא"

דאס בעסטע
שפייז־אויל
„פאטאקא"

אלץ אונטער דער שטרענגער השגחה
פון דעם בענדינער ראבינאט.

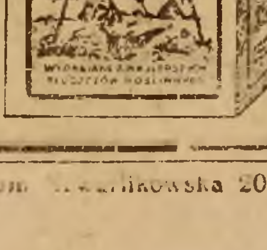

Redaktor i Wydawca ... Odbito we własnej drukarni Radom ...kowska 20.